

Tillsyn och registratur
Justina Björklund, Metodutvecklare

Marknadskontrollrådet

Kemikalieinspektionens uppföljning av marknadskontrollplan för 2016

Inledning

Detta är Kemikalieinspektionens uppföljning av marknadskontrollplanen för 2016.
Den är baserad på relevanta delar av myndighetens årsredovisning.

Bedriva tillsyn

Kemikalieinspektionen inspekterar tillverkare och importörer av kemiska produkter, varor och bekämpningsmedel. Syftet med vår tillsynsverksamhet är att minska riskerna med farliga kemikalier som kan orsaka skada för människor och miljö.

Vi kontrollera också att de bekämpningsmedel som sätts ut på marknaden är godkända och att varor inte innehåller förbjudna ämnen. Vi samarbetar om tillsynsfrågor inom EU och vägleder kommuner och länsstyrelser i deras kemikalietillsyn i syfte att få en enhetlig och effektiv tillsyn inom Sverige och inom EU.

Utöva operativ tillsyn

Figur 1. Utöva operativ tillsyn.

Kemikalieinspektionens tillsynsuppdrag omfattar kemiska produkter, kemikalier i varor och bekämpningsmedel.

Vi kontrollerar att importörer och tillverkare följer de lagar och regler som finns inom Kemikalieinspektionens tillsynsområde, ställer krav på företagen att åtgärda bristerna eller dra tillbaka produkterna från marknaden och tillhandahåller information som underlättar för företagen att tolka och följa reglerna. Regelverket består i stor utsträckning av olika EU-förordningar.

I tillsynen kontrollerar vi bland annat följande:

- att produkter och varor som släpps ut på den svenska marknaden inte innehåller förbjudna ämnen
- att kemiska produkter är korrekt anmälda till produktregistret och att bekämpningsmedel är godkända
- att bekämpningsmedel och andra kemiska produkter är rätt klassificerade och att informationskraven i form av märkning och säkerhetsdatablad är uppfyllda
- att företag fullgör sin informationsskyldighet till sina kunder.

Vår tillsyn planeras utifrån strategier för optimal riskminimering men också utifrån att företag ska verka på samma villkor i förhållande till regelverket. Under löpande verksamhetsår behöver vi också kunna genomföra snabba kontroller utifrån information som vi får genom våra kontakter med andra myndigheter, företag och allmänhet. Dessa insatser rubricerar vi som händelsestyrd tillsyn och kan ofta medföra att hela produktområden behöver kontrolleras i syfte att bibehålla likvärdiga konkurrensförhållanden.

Inspektionsarbetet kan ske på ett flertal olika sätt. Beroende på exempelvis bransch, produkttyper och företag kan tillsynen fokusera på fåtal ämnen och regelområden eller en mer omfattande tillsyn. Val av metod bestäms utifrån vad som ger störst effekt i förhållande till resursåtgång och därför varierar antalet analyser och inspektioner mellan åren.

Tabell 1. Översikt av operativ tillsyn 2013-2015 samt total kostnad (tkr).

	2016	2015	2014
Antal inspektioner	759	739	843
Varav besöksinspektioner	96	71	69
Antal analyserade varor/produkter	681	559	1 393
Antal miljöstraff	26	208	196
Antal åtalsanmälningar	163	149	119
Analyskostnad	1 129	1 860	1 201
Total kostnad för tillsyn	29 084	27 829	24 867

Tillsyn av kemiska produkter och bekämpningsmedel

De företag som återfinns i produktregistret kontrolleras systematiskt och vi genomför tillsynsinsatser för att hitta företag och produkter som inte är anmälda. Vi söker aktivt information om tänkbara tillsynsbehov, exempelvis via bevakning av internetförsäljning, inkommande tips och andra ärenden från myndigheter, företag och allmänhet.

Tillsyn av kemiska produkter

Kemiska produkter omfattar ämnen och blandningar av ämnen. Många kemiska produkter har egenskaper som gör att de kan vara farliga för människors hälsa och för miljön. Användarna måste då kunna skydda sig själva och sin omgivning. Den som släpper ut sådana produkter på marknaden ansvarar för att produkterna exempelvis är märkta och förpackade på rätt sätt. Märkningen ska vara synlig, tydlig, lättläst och iögonfallande. Vid tillsyn kontrollerar inspektörerna bland annat att märkning och klassificering av produkterna är korrekta och företagets rutiner för att följa gällande lagstiftning. Genom att produkterna klassificeras och märks korrekt kan de som använder produkterna skydda sig eller välja en mindre farlig produkt. För att kontrollera klassificering eller innehåll av förbjudna ämnen sker analyser av produkter.

Tabell 2. Operativ tillsyn av kemiska produkter 2014-2016 (kostnad tkr)

	2016	2015	2014
Antal inspektioner	389	394	414*
Varav antal besöksinspektioner	76	69	69
Antal analyserade varor/produkter	41	38	16
Total kostnad	15 871	14 586	11 424

* 106 av inspektionerna 2014 är riktade informationsinsatser till företag med produkter som innehåller ämnen som kommer att kräva tillstånd enligt Reach

Ett effektivt sätt att systematiskt bedriva kontroll av registrerade företag är att granska dessa regionvis. Vid tillsyn av alla företag inom en region blir likabehandlingsprincipen och marknadskontrollen väldigt tydlig.

Under 2016 har vi granskat företag i Örebro, Värmland, Dalarna, Gävleborg, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten, Skåne och Hallands län. 133 företag har kontrollerats, varav 35 av dessa genom besöksinspektioner. 79 procent, det vill säga 105 företag, hade någon form av brist, framför allt i säkerhetsdatablad och förpackningsmärkningar. Inom ramen för projektet gjorde vi elva åtalsanmälningar för misstänkta brott mot kemikalielagstiftningen.

De regionala tillsynsinsatserna kompletteras med tillsyn som fokuserar på riskminimering av vissa ämnen eller produkttyper.

Under året har vi granskat ammoniumnitrat, som kan återfinnas i kylpåsar. Eftersom ämnet kan användas för tillverkning av sprängämnen har vi granskat produktområdet för att säkra att ämnet inte återfinns i otillåten mängd. Vår granskning visade att tre av tolv produkter kraftigt översteg uppsatta gränsvärden och får därför inte säljas till privatkonsumenter. Dessa produkter har återkallats från marknaden och leverantörerna har åtalsanmälts.

I år har vi kontrollerat 29 primärleverantörer av båtvårdsprodukter vilket är så gott som hela marknaden. Granskningen har prioriterats eftersom vi sett en ökning av antalet företag som säljer dessa produkter. Hälften av företagen hade omfattande brister i sin produktinformation. Sex av företagen hade helt korrekt information angiven på produkten. Tre av företagen hade inte gjort någon produktanmälan till produktregistret.

Vi har granskat lim som används vid ögonfransförlängning efter tips från fransstylist och larm via Arbets- och miljömedicin i Uppsala. Redan under 2015 uppmärksammades hälsobesvär efter användning av lim vid ögonfransförlängning. Limmet kan innehålla ämnet cyanoakrylat för att fransarna ska fästa snabbt. Cyanoakrylat kan orsaka en rad olika hälsobesvär hos såväl fransstylist som kunder. Vår kontroll visade att många produkter som innehåller det farliga ämnet inte var korrekt märkta. Totalt har vi hittat elva produkter av femton utan korrekt märkning. Vi kommer därför fortsätta vår granskning under nästa år för att täcka en större andel av marknaden.

Vi har kontrollerat konserveringsmedel i färg- och limprodukter, exempelvis tapetlim, som kan orsaka allergiska besvär. I kontrollen ingår även produkter som riktar sig direkt till barn. Denna granskning är en fortsättning på den tillsyn som vi påbörjade 2015 efter att en internationell forskningsrapport larmade om en kraftig ökning av allergier hos yrkesmålare. För sju av företagen har analysresultaten visat på korrekt märkning och information om innehåll. För övriga nio företag pågår utredning, exempelvis om produkternas klassificering eller mindre brister i märkningen.

Under året har vi deltagit i ett EU-gemensamt pilotprojekt om tillsyn av ämnen som kräver tillstånd och som finns listade på Reach-förordningens bilaga XIV. De ämnen som kontrollerats är de som inte får användas eller överlätas utan tillstånd eller omfattas av ett undantag. Exempel på sådana ämnen är dibutylftalat (DBP) och blykromatsulfat, för vilka tillstånd beviljats för vissa användningar. När det gäller DBP genomförde vi en gemensam besöksinspektion tillsammans med Arbetsmiljöverket och Länsstyrelsen, då de är ansvariga myndigheter för att kontrollera att vissa av villkoren i tillstånden följs. Av 71 kontrollerade företag visade det sig att 66 företag fasat ut de tillståndspliktiga ämnena. Detta tyder på att lagstiftningens substituerande syfte haft effekt.

Vi har kontrollerat åtta företag som återvinner avfall. Syftet har varit att se hur kemikalielagstiftningen tillämpas för återvunna ämnen och när avfall övergår till att kategoriseras som kemisk produkt. Detta är en del av Naturvårdsverkets uppdrag inom handlingsplanen för en giftfri vardag där de ska bidra till arbetet med kunskap om farliga ämnen i ett livscykelperspektiv. Inspektionerna och arbetet har skett i samverkan med Naturvårdsverket, kommuner och länsstyrelser. Projektet har visat att det finns behov av att klargöra när avfall övergår till att definieras som kemisk produkt och därmed omfattas av kemikalielagstiftningen. Vi ser att det finns ett behov av vägledning från Naturvårdsverket i tolkningen av avfallslagstiftningen. Det har också framkommit att det finns ett behov av att Kemikalieinspektionen tydliggör vad som krävs för att kunna utnyttja undantaget från registrering enligt Reach-förordningen som under vissa förutsättningar gäller för återvunna ämnen. Denna tolkning behöver vara i linje med övriga EU då flödena av avfall över nationsgränserna inom EU är stor.

Antalet inkommande tips har ökat under året. Även antalet tips som prioriterats för fortsatt handläggning och inspektion har ökat något. Tipsen leder i många fall till att vi får information om företag som inte är anmälda till vårt produktregister, vilket medför att vår uppmärksamhet riktas mot branscher eller produktsegment som har ett generellt behov av mer information och tillsynsinsatser.

Tabell 3. Inriktning av operativ tillsyn av kemiska produkter 2016

	Antal inspektioner	Varav besöksinspektioner	Analyserade produkter
Regional inspektionsomgång	133	32	0
Båtvårdsprodukter	29	3	0
Ögonfranslim	8	7	0
Konserveringsämnen i målarfärg	16	16	28
Ammoniumnitrat	10	4	12
Händelsestyrd tillsyn	100	4	0
Inspektioner utöver ovan nämnda	93	10	1
Totalt	389	76	41

Tillsyn av bekämpningsmedel

Bekämpningsmedel har inneboende egenskaper som kan medföra särskilda risker för människor, djur och miljö. Därför måste produkterna granskas och godkännas innan de får släppas ut på marknaden och användas. För vissa bekämpningsmedel finns undantag när det gäller krav på godkännande. Utöver de regler som kontrolleras för alla kemiska produkter, granskar vi att bekämpningsmedel är godkända och märkta enligt de bestämmelser som gäller specifikt för bekämpningsmedel. Vi kontrollerar även att produkternas sammansättning stämmer överens med de krav som finns i produktgodkännandet.

Tabell 4. Operativ tillsyn av bekämpningsmedel 2014 – 2016 (kostnad tkr)

	2016	2015	2014
Antal inspektioner	109	126	95
Varav antal besöksinspektioner	0	7	20
Antal analyserade varor/produkter	9	0	12
Total kostnad	3 717	3 670	4 369

Växtskyddsmedel är bekämpningsmedel som används i huvudsak för att skydda växter och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Det kan vara mot svampangrepp, skadedjur eller konkurrerande växter. Biocidprodukter är alla de bekämpningsmedel som inte är växtskyddsmedel. Exempel på biocidprodukter är desinfektionsmedel, träskyddsmedel, myggmedel, rättgifter och båtbottenfärger.

Vi har i år kontrollerat registreringsinnehavare för kemiska växtskyddsmedel i Sverige. Vi har kontrollerat märkning av produkter, säkerhetsdatablad och utbildningsbevis samt att sammansättningsuppgifter överensstämmer med anmäld uppgift till vårt produktregister och bekämpningsmedelsregister. Av de 40 granskade företagen hade 19 allvarigare brister som medförde krav på rättelse.

Nio växtskyddsmedel har analyserats för att kontrollera att det verksamma ämnet stämmer överens med halten som angivits i beslutet om godkännande. Detta för att kontrollera att produkterna är säkra och att de inte är piratkopior. Analysresultaten visade inga avvikelser för de nio växtskyddsmedel som ingick i urvalet.

Desinfektionsmedel är en typ av biocidprodukter där krav om godkännande stegvis är under införande. Vi har under året initierat kontroll av desinfektionsmedel bland annat för mänsklig hygien och ytdesinfektion. 25 företag ingår i projektet där vi kontrollerar produktinformation, säkerhetsdatablad, etiketter samt vilka företag som levererat det verksamma ämnet. Från och med den 1 september 2015 får en biocidprodukt som består av, innehåller eller genererar ett verksamt ämne inte tillhandahållas på marknaden om ämnesleverantören eller produktleverantören inte finns på den lista som har upprättats av den Europeiska kemikaliemyndigheten Echa och som visar vilka företag som har tillgång till dokumentation om verksamma ämnen i biocidprodukter.

Vi har under året dessutom fått in ett flertal tips rörande biocidprodukter med silver. Silver som verksamt ämne används som desinficering av dricksvatten. Ungefär en tredjedel av de kontrollerade företagen köpte inte sitt verksamma ämne, silver, från en leverantör som finns på Echas lista över godkända leverantörer. Det finns inte några sanktioner kopplade till denna överträdelse men tillsynen har medfört att produkterna plockats bort från marknaden.

Tabell 5. Inriktning av operativ tillsyn av bekämpningsmedel 2016

	Antal inspektioner	Varav besöksinspektioner	Analyserade produkter
Växtskyddsmedel	40	0	0
Desinfektionsmedel	25	0	0
Analys av växtskyddsmedel	5	0	9
Händelsestörd tillsyn	39	0	0
Totalt	109	0	9

Tillsyn av varor

Antalet varor på den svenska marknaden är närmast oöverskådligt. En viktig del av myndighetens arbete med tillsyn av varor är därför att fokusera på de områden där våra insatser kan ge mest effekt.

Tillsynsinsatserna prioriteras utifrån en fastställd strategi ”Strategi för tillsyn över kemikalier i varor 4/16” och baseras på kriterier som innefattar:

- risk för att människor, särskilt barn, eller miljö utsätts för skador
- sannolikhet att farligt ämne kan finnas i en vara
- rättsliga och praktiska möjligheter att utöva tillsyn (tillsynsbarhet).

De varugrupper vi prioriterar baserat på kriterierna och erfarenheter från tidigare tillsyn är:

- leksaker och barnvårdsartiklar
- kläder, skor och accessoarer
- elektriska produkter
- byggvaror och inredning
- sport- och fritidsprodukter.

Tabell 6. Operativ tillsyn av varor 2014 - 2016 (kostnad tkr)

	2016	2015	2014
Antal inspektioner	261	219	333
Varav antal besöksinspektioner	20	33	52
Antal analyserade varor/produkter	631	521	1 365
Total kostnad	9 496	9 573	7 873

Under året har vi kontrollerat elprodukter inom lågprissortimentet eftersom vi tidigare år sett en hög andel brister inom denna produktgrupp. I projektet inspekterades 84 företag och från dessa analyserades 154 produkter. 37 procent av produkterna innehöll förbjudna ämnen. En stor andel produkter uppfyllde inte heller kraven för märkning och dokumentation. Även om de enskilda produkterna inte är akut giftiga, innebär de på sikt problem för både människors hälsa och för miljön. Resultatet visar på fortsatt tillsynsbehov av billig hemelektronik.

Leksaker och andra varor riktade till barn utgör en prioriterad grupp. Under året har vi inspekterat 20 företag som säljer leksaker och analyserat totalt 60 varor. En femtedel av de analyserade varorna visade sig innehålla för höga halter av reglerade ämnen, såsom bly, kadmium, SCCP och ftalater. Resultaten för begränsade ämnen i mjuka plaster var bättre än vid tidigare års kontroller, vilket kan vara ett tecken på att branschen har blivit bättre på att följa reglerna. Det kan även bero på Kinas nya standard som begränsar ftalater i leksaker. Analyserna av elektriska leksaker visade däremot på större brister. 80 procent av de testade produkterna visade sig ha otillåtet höga värden av bly.

Vår granskning av textilier fokuserade i år på olika typer av heminredningstextil, exempelvis sängkläder, filter och handdukar. 51 företag inspekterades och från dessa analyserades 167 varor efter azofärgämnen samt nonylfenol och nonylfenoletoxilater. Endast en vara innehöll azofärgämne i otillåten halt. I 10 procent av varorna återfann vi nonylfenoletoxilater i halter som överstiger gränsen i kommande lagstiftning (börjar gälla 2021).

Under året har vi följt upp en tidigare granskning (2014) av kemikalier i smycken eftersom tidigare resultat visade på en hög förekomst av förbjudna kemikalier i denna varugrupp. Vi har inspekterat 28 företag och analyserat innehållet i 143 smycken. 30 procent av smyckena innehöll förbjudna ämnen, främst bly och kadmium men även nickel och kvicksilver. Vi kan konstatera att det finns en betydande andel företag inom branschen som inte klarar att leva upp till reglerna. Det finns därför anledning att fortsätta kontrollerna av denna varugrupp. Flera av de företag som kontrollerades 2014 och som då hade många brister, hade däremot betydligt bättre resultat i årets uppföljning. Detta visar tydligt att tillsynen och den uppmärksamhet tillsynen får i olika medier har effekt på lagefterlevnaden.

Sexleksaker är en varugrupp som myndigheten inte har kontrollerat tidigare. Många produkter består av material som ofta innehåller farliga ämnen och produkterna har en kroppsnära användning vilket ökar exponeringen. Vi har

främst kontrollerat sexleksaker som är tillverkade av mjukplast samt de med elektriska komponenter. Ett informationsbrev om reglerna för denna typ av varor samt information om kommande kontroller skickades ut till cirka 100 svenska företag inom branschen. Därefter inspekterades 16 företag och 44 varor analyserades. Endast en produkt innehöll ett förbjudet ämne, men flera innehöll DEHP, ett ämne på Reach-förordningens kandidatlista för särskilt farliga ämnen.

Under 2016 inspekterades 22 företag som säljer olika typer av konsumentprodukter av plast och gummi. Varor gjorda av mjuk plast har vid tidigare kontroller visat sig kunna innehålla farliga och förbjudna ämnen. Dessutom har det tillkommit nya regler de senaste åren. Vi analyserade efter PAH i 59 (av totalt 60 testade) varor. Analyserna visade att samtliga 59 varuprov innehöll icke-reglerade PAH:er och sex av varorna innehöll reglerade PAH:er i otillåtna halter. Det förekom också förbjudna ämnen såsom bly och kortkedjiga klorparaffiner i tre av varorna. Elva av 60 varor innehöll ämnen som återfinns på kandidatförteckningen, varav sex i halter över 0,1 viktprocent. Vår slutsats är att varor som innehåller dessa material behöver prioriteras för fortsatt tillsyn.

Under 2016 har vi sett en ökning av antalet tips gällande varor vilket kan bero på att vår granskning av kemikalier i varor har uppmärksammats i media och att allmänheten i större utsträckning är medveten om kemiska risker med konsumentprodukter.

Tabell 7. Inriktning av operativ tillsyn av varor 2016

	Antal inspektioner	Varav besöksinspektioner	Analyserade produkter
Hemelektronik	84	18	154
Leksaker	20	0	60
Textil	51	0	167
Plast och gummiprodukter	22	1	57
Sexleksaker	16	1	44
Smycken	28	0	146
Händelsestyrd tillsyn	28	0	0
Inspektioner utöver ovannämnda	12	0	0
Totalt	261	20	631

Tillsynsvägledning

Figur 2. Ge tillsynsvägledning

Att ge tillsynsvägledning innebär att vi ger stöd och råd inom Kemikalieinspektionens ansvarsområde och att vi följer upp, utvärderar och samordnar den operativa tillsynen som kommuner och länsstyrelser bedriver.

Vi har följt vår plan för tillsynsvägledning för åren 2016–2018, ”KemI Tillsyn 8/16”. I planen redogör vi för vilka kunskapsområden vi prioriterar. I vilken form det ska ske utvärderar och anpassar vi kontinuerligt för att möta behovet hos kommuner och länsstyrelser.

Kostnaden för vägledningen varierar främst beroende på storlek och omfattning av samverkansprojekt med kommunerna och länsstyrelserna.

Tabell 8. Genomförda vägledningsinsatser till kommuner och länsstyrelser (kostnad tkr)

	2016		2015		2014	
	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad	Antal	Kostnad
Seminarier	5	-	4	-	4	-
Utbildningar/föreläsningar	6	-	7	-	7	-
Tillsynsvägledning brev	4	-	5	-	4	-
Totalt	15	2 586	17	2368	16	4018*

* Ökad tillsynsväglednings till kommuner i samband med stort samverkansprojekt inriktat på smycken.

Råd och stöd

Kunskap, operativ erfarenhet och förutsättningar att bedriva kemikalietillsyn varierar mellan landets kommuner. Kemikalieinspektionen erbjuder länsstyrelser och framförallt kommuner stöd i form av informationsinsatser och inspektionsmaterial som möjliggör att tillsyn sker på ett likartat sätt över hela landet.

I september genomfördes ett tvådagarsseminarium i Stockholm med fokus på grundläggande kemikalietillsyn. Vid det tillfället deltog 36 deltagare från 27 olika kommuner. Utvärderingen visar att de flesta deltagarna anser att utbildningen kommer vara till stor nytta för deras tillsynsarbete.

Vi har genomfört en seminarieserie om varutillsyn på fyra orter; Stockholm, Nässjö, Malmö och Sundsvall. Totalt har seminarierna engagerat 100 deltagare från 57 av Sveriges 290 kommuner. Utvärderingen visar att deltagarna uppskattade seminarierna och ansåg att innehållet är till stor eller mycket stor nytta i inspektionsarbetet. Kemikalieinspektionen har dessutom erbjudit ett särskilt stöd till de kommuner som satsar extra resurser på tillsyn av varor. De har fått en egen kontaktperson hos oss och de har också fått utbildning om analys av kemiska ämnen i varor.

Vi informerar kommunernas miljöinspektörer om aktuella händelser och insatser genom riktade informationsbrev vid ett par tillfällen per säsong. Under året har vi även tagit fram en ny serie med vägledningsmaterial ("Råd & Tips för tillsyn") som tillgängliggörs på vårt tillsyns nätverk för kommuner. Materialet, exempelvis checklistor och lathundar, ger stöd till kommunerna i deras tillsynsarbete på de olika regelområdena.

I år har vi inrättat en inspektörsportal i Kemikalieinspektionens frågeverktyg som ytterligare underlättar för miljöinspektörer att ställa direkta frågor till oss och få tillgång till vår kunskapsbank med FAQ-frågor.

Uppföljning och utvärdering

Vi samlar årligen in uppgifter om föregående års kommunala tillsyn indelat i regelområden. Vi kompletterar uppgifterna med våra egna tillsynsinsatser och återrapporterar till EU i enlighet med de krav som finns i olika EU-förordningar.

Under året har vi återrapporterat tillsynsinsatser enligt växtskyddsmedelförordningen för året 2015 samt besvarat EU-kommissionens enkäter om det svenska genomförandet av direktivet om flyktiga organiska ämnen i färg och lack (VOC-direktivet) för perioden 2010 -2015 samt om biocidförordningen för perioden 2014-2015.

Antalet kommuner som angav att de bedrivit tillsyn enligt växtskyddsmedelförordning under 2015 var 187 stycken, vilket är tio procent fler än tidigare år. Totalt kontrollerades 3 818 företag. Flest kontroller genomfördes som tidigare hos jordbrukare, men även ett mindre antal distributörer och tillverkare granskades. Antal krav på rättelse steg till 726 stycken jämfört med 492 under 2014. Ökningen kan bero på ökad tillsyn i samband med samverkansprojekt.

Genomförandegraden av tillsyn enligt VOC-direktivet är för närvarande lågt. Vi har under året tagit fram checklistor och annat stödmaterial som ska utveckla tillsynsarbetet inom detta regelverk. Vi har i enkäten till kommissionen även kommenterat svårigheten att tolka och bedriva tillsyn enligt VOC-direktivet och gett förslag på förenklingar och förbättringar i direktivet.

Vi inventerar också kommunernas fortsatta behov av information och vägledning. Utvärderingen av den insamlade statistiken visar att fler av kommunerna bedriver tillsyn inom kemikalieområdet i större utsträckning när Kemikalieinspektionen initierar samverkansprojekt. Det visar också att kommunens storlek inte nämnvärt påverkar genomförandet av kemikalietillsynen.

Samordning

Tabell 9. Genomförda samverkansprojekt med kommunerna 2014 - 2016

	2016	2015	2014
	Bekämpningsmedel i växthus & plantskolor	Växtskydd i jordbruk med SJV	Smycken i detaljhandeln
Antal kommuner	45	100	99
Antal inspekterade objekt	140	791	507
Antal granskade produkter	797	691	1 162
Andel brister	8 %	1%*	11 %

* 99 % av preparaten som granskades i detta projekt var godkända av Kemikalieinspektionen och lika många användes enligt godkänt användningsområde. Dessutom kontrollerades andra bestämmelser utanför Kemikalieinspektionens tillsynsområde. Resultatet av dessa kontroller redovisas inte här.

Ett effektivt sätt för Kemikalieinspektionen att bedriva tillsynsvägledning är att samarbeta med andra myndigheter och kommuner i form av samverkansprojekt.

I år har vi tillsammans med Naturvårdsverket och Jordbruksverket riktat en stödsats till kommunerna. Projektet har haft fokus på lagstiftningen inom bekämpningsmedelsområdet samt granskning av växtskyddsmedel och dess användningsvillkor. Syftet med projektet var att öka växthusodlars och plantskolors kunskap om bekämpningsmedelslagstiftningen samt stödja en enhetlig och effektiv tillsyn. I samband med insatsen erbjöds

inspektörerna utbildningsdagar som arrangerades i Stockholm och Malmö. Ungefär 70 inspektörer deltog i utbildningen.

Tillsynssamarbete inom EU

Ett av etappmålen för Giftfri miljö är samverkan och effektivare kemikalietillsyn inom EU. Tillsynssamverkan sker inom arbetsgrupper, workshoppar och nätverksmöten inom olika nätverk där vi aktivt driver utvecklingen utifrån vår kunskap och operativa erfarenhet för att bidra med en effektiv samordning av tillsynen inom EU och inom Norden.

Tabell 10. Tillsynssamarbete inom EU 2014 – 2016 (kostnad tkr)

	2016		2015		2014	
	Möten	Kostnad	Möten	Kostnad	Möten	Kostnad
Reach-forum	8	-	12	-	8	-
BEG	3	-	0	-	0	-
Nordiska kemikaliegruppen	1	-	1	-	2	-
CLEEN	1	-	1	-	1	-
PPP Enforcement	1	-	0	-	0	-
RoHS-nätverk	1	-	1	-	1	-
ProSafe	6	-	2	-	1	-
Totalt	21	3000	17	2 359	13	1 904

Forum

Forum för informationsutbyte om verkställighet under Echa består av medlemsstaternas tillsynsmyndigheter. Målet är att samordna och utveckla kemikalietillsynen inom EU för Reach-, CLP- och PIC-förordningarna.

Under året har vi ansvarat för ordförandeskapet i två arbetsgrupper. Dels ett pilotprojekt om tillsyn av informationsplikt av farliga ämnen i varor, dels nästkommande stora gemensamma projekt med fokus på tillsyn av CLP-förordningen. Vi kan därmed öka vår påverkan inom två för oss viktiga områden.

Vi har även medverkat i arbetsgrupperna för projektet om att kontrollera begränsade ämnen, främst i varor, enligt Reach-förordningen samt för kommande projekt om tillsyn av utökade säkerhetsdatablad och exponeringsscenarioer. Under 2016 har vi dessutom varit med och utbildat inspektörer inom EU om just utökade säkerhetsdatablad och exponeringsscenarioer.

BEG

Biocides Enforcement Group (BEG) är en nybildad grupp bestående av representanter från EU:s medlemsländer som arbetar med tillsyn av biocidprodukter. Syftet med gruppen är att harmonisera och stärka tillsynen av biocidprodukter i EU, exempelvis genom gemensamma tillsynsprojekt, möjligheter till erfarenhetsutbyte och diskussioner kring svårigheter gällande regeltolkningar. Kemikalieinspektionen har under året haft en representant i gruppen som deltagit vid de tre möten som hållits.

CLEEN

Kemikalieinspektionen medverkar i tillsynsnätverket Chemicals Legislation European Enforcement Network (CLEEN) där vi leder arbetet tillsammans med vår systermyndighet i Schweiz. Detta är ett nätverk för den kemikalielagstiftning som inte ingår inom Forum. Nätverket har haft ett gemensamt tillsynsprojekt om biocidbehandlade varor där vi varit projektledare. Intresset för denna tillsyn har varit stort, och vi har deltagit på

flera konferenser på olika håll i Europa för att dela med oss av våra erfarenheter. Ett faktablad som Kemikalieinspektionen utformat om detta ska översättas till flera europeiska språk.

Working Group on PPP Enforcement

Gruppen är ett nätverk som bildats under året för att stärka tillsynen av växtskyddsmedel inom EU. Kemikalieinspektionen medverkar aktivt i nätverket genom att delta i diskussioner, utbyta erfarenheter med andra medlemsländer och ta fram vägledningsdokument som ska göra tillsynen i EU mer enhetlig. Under året har produkttillsyn och att säkerställa kvaliteten av växtskyddsmedel genom kemiska analyser prioriterats.

För att förbättra rutiner för analyser har gruppen påbörjat ett nära samarbete med Working Group on Formulation Labs, kommissionens nätverk för laboratorier.

Prosafe

Product Safety Network (ProSafe) är ett fristående nätverk med inriktning på konsumentssäkerhet för EU- och så kallade EFTA-länder (European Free Trade Association). Nätverket samordnar tillsynsinsatser med inriktning på varors kemiska risker.

I år har vi för första gången deltagit i projekt som organiseras av ProSafe. Vi har deltagit i arbetsgruppen för ett projekt, med 17 deltagande länder, som fokuserar på kontroller av mjuka plastleksaker. Där har vi blivit ombudda att delta i en "kärngrupp" tillsammans med projektledningen tack vare vår erfarenhet och kunskap om tillsyn av leksaker. Vi har därmed kunnat påverka både utformningen av projektet vad gäller typ av leksaker och vilka ämnen som ska kontrolleras i leksakerna. Projektet har planerats under 2016 och kontrollerna kommer att ske under 2017.

Vi deltar även i arbetsgruppen för ett metodikprojekt vars fokus är att komma med förslag på hur ProSafes tillsynsprojekt kan få ett bättre genomslag, såväl hos företag som hos konsumenter.

RoHS AdCo

RoHS Adco är ett nätverk för kunskaps- och informationsutbyte gällande tillsynsfrågor inom RoHS-direktivet. RoHS Adco är ett nätverk som också driver gemensamma tillsynsprojekt. Under 2016 har Kemikalieinspektionen varit projektledare för ett gemensamt arbete gällande tillsyn av USB-kablar och även sammanställt och analyserat resultatet. Sju länder deltog i projektet och en fjärdedel av de granskade produkterna innehöll för höga halter av förbjudna ämnen såsom bly och kadmium.

Nordiskt samarbete

Tillsynssamverkan inom Nordiska kemikaliegruppen (NKG) syftar till att öka kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan de nordiska länderna. Nätverket möjliggör också gemensamma projekt gentemot företag som säljer produkter på den nordiska marknaden.

Under året har det skett ett utbyte av inspektörer mellan Sverige, Norge, Finland och Danmark. Syftet är kompetens- och erfarenhetsutbyte och ger tillfälle att jämföra arbetsmetoder och regel tillämpning.